

Tietotekniikka tehostamaan kodin ja koulun välistä viestintää

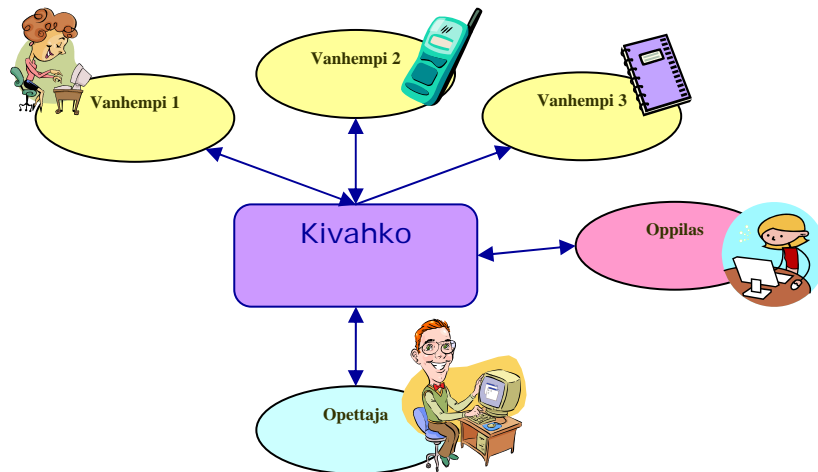
Kodin ja koulun yhteistyö on keskeinen osa koulun toimintaa. Tehokkaalla kodin ja koulun yhteistyöllä on havaittu olevan myönteisiä vaikutuksia yhteisöllisyyteen, lapsen asenteisiin koulua ja koulutusta kohtaan ja jopa hänen oppimistuloksiinsa.

Kodin ja koulun yhteistyö on perinteisesti sisältänyt vanhempainiltoja, yhteisiä tapahtumia ja tempauksia (esimerkiksi myyjäiset, liikuntapäivät, talkoot) sekä tiedottamista koteihin kirjallisilla tiedotteilla, reissuvihkoilla tai puhelimitse. Erityisesti tiedottamisen ja yhteydenpidon tehostamiselle koulussa olisi kuitenkin paljon tarvetta. Repussa kulkevat reissuvihot ja paperilappuset unohtuvat usein repun pohjalle tai pahimmassa tapauksessa katoavat. Vanhempien tavoittaminen työpaikalta puhelimitse on hankalaa ja opettajanhuoneen harvat puhelimet ovat välituntien aikana tavallisesti varattuja. Sähköpostin käyttö on viime aikoina yleistynyt kotien ja koulun yhteydenpidossa, mutta kaikkien vanhempien tavoittaminen sillä ei ole vielä mahdollista. Vanhempien näkökulmasta opettajan tavoittaminen koulupäivän aikana on usein vaikeaa, ja iltaisin kynnyksellä ottaa opettajaan yhteyttä hänen vapaa-ajallaan voi olla korkea.

Myös perheiden monimuotoisuus tuo haasteita yhteydenpidolle. Esimerkiksi avioeroperheissä tieto lapsen kouluasioista tavoittaa lähinnä vain sen vanhemman, jonka luona lapsi pääsääntöisesti asuu, vaikka molemmilla vanhemmilla tulisi olla yhtäläiset mahdollisuudet lapsen koulunkäynnin seuraamiseen ja siihen osallistumiseen.

Näistä lähtökohdista käsin MUKAVA-hankkeen Kodin ja koulun yhteistyö -projektissa etsittiin keinoja, joilla voitaisiin hyödyntää tehokkaammin uuden tieto- ja viestintäteknikan tarjoamia mahdollisuuksia kodin ja koulun välisessä yhteistyössä (Pulkinen, 2002). Projektissa ideoitiin ja Tietotekniikan tutkimusinstituutin avustuksella toteutettiin Internet- ja matkapuhelintekniikoita hyödyntävä viestintäsovellus, Kivahko. Sen avulla opettajat ja vanhemmat voivat lähettää toisilleen viestejä, jotka välittyvät vastaanottajalle vastaanottajan toivomalla tavalla. Lisäksi viestit tallentuvat Kivahkoon, jolloin opettajalla ja vanhemmalla on myöhemminkin mahdollisuus tarkastella niitä. Esimerkiksi opettaja voi lähettää Kivahkon Internet-käyttöliittymän kautta viestin, joka tallentuu Kivahkoon ja välittyy oppilaan vanhemmalle sähköpostina, tekstiviestinä tai paperitulosteena oppilaan mukana (Kuvio 1).

Viestin vastaanottajalla on mahdollisuus valita haluamansa vastaanottotapa. Mainittujen tekniikoiden lisäksi Kivahkoa voi käyttää matkapuhelinten tai muiden mobiililaitteiden WAP- (*Wireless Application Protocol*) tai GPRS-yhteyden (*General Packet Radio Service*) kautta, jolloin mobiililaitetta tai matkapuhelinta käytetään ikään kuin Internet-selaimen tavoin. Kivahkon kehityksessä on huomioitu yleiset standardit ja esteettömyys, joten sovellusta on mahdollista käyttää myös vanhemmilla tietokoneilla ja selaimilla, hitailla Internetyhteyksillä sekä erityisselaimilla (esimerkiksi ääni- ja tekstiselaimet). Kivahkon toimintaa on havainnollistettu kuviossa 1.

Kuvio 1. Kivahkon toiminta

Kivahkon käytettävyyteen on kiinnitetty paljon huomiota ja sitä on arvioitu tutkimuksilla useaan otteeseen. Lisäksi sovelluksen tietoturva on huomioitu kaikissa kehittämissvaiheissa.

Kivahkossa on opettajan ja vanhempien välisten viestintäominaisuuksien lisäksi ilmoitustaulu luokan ja koulun asioista tiedottamiseen koko luokalle, vanhempien keskinäinen viestintämahdollisuus, luokan lukujärjestys ja keskustelukanava ajatusten vaihtoa varten. Vanhempien ja opettajien lisäksi myös oppilailla ja koulun henkilökunnalla (koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja, rehtori, ym.) on mahdollisuus käyttää Kivahkon tiettyjä toimintoja muun muassa yksityisviestien lähettäminen vanhemmille ja yleinen tiedottaminen. Kivahkon kautta lähetetyt viestit ovat kuitenkin vain viestin lähettäjän ja vastaanottajan luettavissa eli esimerkiksi vanhemmat voivat lukea vain oman lapsensa reissuvihkoon lähetettyjä viestejä. Lisätietoja Kivahko sovelluksesta on saatavilla Internet-osoitteesta: <http://www.mukavahanke.com/kivahko>.

Kivahko oli pilottikokeilussa keväällä 2003 jväskyläläisen yläkoulun kahdella luokalla. Kokeilun yhteydessä käyttäjiltä tiedusteltiin kyselylomakkeilla Kivahkoon liittyviä kokemuksia sekä kehitysehdotuksia ja Kivahkoa käyttäneet opettajat lisäksi haastateltiin. Palaute oli myönteistä ja käyttäjiltä saatiin paljon kehitysehdotuksia Kivahkon toimintojen parantamiseksi (Latvala, 2004). Pilottikokeilusta saatuja kokemuksia raportoitiin myös Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnalle laaditussa raportissa (Latvala, Syrjälä, Lyytinen & Pulkkinen, 2003).

Ensimmäisen pilottitestauksen jälkeen kokeilukäyttö laajeni neljässä kunnassa (Jyväskylä, Sipoo, Kuopio ja Sievi) sijaitseville kahdeksalle koululle. Lukuvuoden 2003 - 2004 kokeilussa olivat edustettuina lähes kaikki perusopetuksen luokkatasot. Lukuvuoden päätteeksi vanhemmilta tiedusteltiin kyselylomakkeilla mielipiteitä Kivahkosta ja Kivahkon ominaisuuksista. Kyselylomake lähetettiin kaikille kokeiluun osallistuneiden luokkien vanhemmille (613 perhettä) riippumatta siitä, olivatko he ottaneet Kivahkoa käyttöönsä. Joissakin perheissä molemmat vanhemmat olivat saaneet omat Kivahko-tunnukset, mutta kyselyjä lähetettiin vain yksi kutakin oppilasta kohti.

Vastauksia palautui uusintakyselykierroksen jälkeen 319 kappaletta (52 %). Suurin osa kyselyyn vastanneista vanhemmista koki, että Kivahko tehosti kodin ja koulun välistä yhteydenpitoa (73,1 % samaa mieltä ja 6 % eri mieltä) ja he pitivät Kivahkoa tarpeellisena kodin ja koulun yhteydenpidon kannalta (73,4 % samaa mieltä ja 5,9 % eri mieltä). Opettajan tavoitettavuus koettiin Kivahkolla helpommaksi kuin ennen (50,4 % samaa mieltä ja 14,4 % eri mieltä), kuten myös oman tavoitettavuuden parantuminen Kivahkon käytön myötä (60,2 % samaa mieltä ja 11,6 % eri mieltä). Kaiken kaikkiaan Kivahkoon ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin suhtauduttiin myönteisesti. Vanhempien käyttämät viestien vastaanottotavat on mainittu tunnuskohtaisesti taulukossa 1. Vanhempien lukumäärä on taulukossa suurempi kuin vanhemmille lähetettyjen kyselylomakkeiden määrä sillä useissa perheissä molemmat vanhemmat halusivat tunnukset käyttöönsä, mutta kyselylomakkeita lähetettiin yksi kutakin Kivahko-luokan oppilasta kohden.

Taulukosta 1 havaitaan, että tekstiviesti ja sähköposti olivat suosituimmat viestien vastaanottotavat. Paperitulosteiden vastaanottajien suuri määrä selittyy osaksi sillä, että se sisältää myös 75 kokeiluun osallistumatonta vanhempaa.

Taulukko 1. Vanhempien valitsemat viestien vastaanottotavat (Latvala, 2004)

Viestin vastaanottotapa	Lv 2003-2004 vanhempia	
Tekstiviesti	181	25 %
Sähköposti	170	24 %
Tekstiviesti ja sähköposti	138	19 %
Paperituloste	118 ^{a)}	17 %
Tekstiviesti ja paperituloste	69	10 %
Sähköposti ja paperituloste	18	3 %
Tekstiviesti+sähköposti+paperituloste	18	3 %
Yhteensä	712	100 %

a) Sisältää myös Kivahko-kokeiluun osallistumattomat vanhemmat (75)

Lukuvuoden 2003 - 2004 kokeilun jälkeen sovellusta kehitettiin saadun palautteen myötä ja paranneltuja ominaisuuksia lisättiin lukuvuoden 2004 - 2005 kokeilua varten. Lukuvuotena 2004 - 2005 tutkimuksen painopiste oli vuosiluokissa 1 ja 7. Kyseiset vuosiluokat valittiin siitä syystä, että ne ovat murroskohtia luokan ryhmäytymisen ja yhteydenpitokäytänteiden kannalta. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Kivahko-viestintäsovelluksen merkitystä kodin ja koulun yhteistyön sekä vanhempien luokkakohtaisen verkottumisen kannalta.

Tutkimus suoritettiin toistomittausasetelmana ja mukana on myös vertailuluokkia. Vuosiluokkien 1 ja 7 lisäksi myös muilla luokkatasoilla tutkittiin Kivahkon käyttöä lukuvuoden 2003 - 2004 tavoin sekä tarkasteltiin myös Kivahkon käytettävyyteen liittyviä seikkoja. Tutkimuksen tulokset julkaistaan vuonna 2006 valmistuvassa väitöskirjassa.

Lähteitä:

<http://www.mukavahanke.com/kivahko>

Latvala, J-M. (2004) Tietotekniikka tehostamaan kodin ja koulun välistä viestintää. Teoksessa L. Launonen & L. Pulkkinen. (toim.) Koulu kasvuyhteisönä. Kohti uutta toimintakulttuuria. Jyväskylä: PS-kustannus.